

Pokora restaurování

„Bez pokory nemůže být člověk dobrým restaurátorem. Dílo musíte nacítit, než ho začnete restaurovat a taky a hlavně musíte respektovat autora před vámi. Jste povinen ponechat dílu původní podobu a detailně nastudovat historické podklady pro co nejvěrnější doplnění chybějících částí – to je pokora,“ říká restaurátor Tomáš Bárta.

Před pár týdny jste dokončil opravu historického skvostu, kterým Třebechovický Proboštův betlém bezesporu je. Co pro vás tak významná zakázka znamenala?

Pro nás to byla velická výzva a zároveň velká čest moci restaurovat tak významnou kulturní památku. Restaurování Třebechovického betlému znamenalo dlouhé přípravy i vypracování záměrů, takže vlastní restaurování bylo druhou etapou celých prací. Do restaurování jsme se mohli pustit jen díky rozsáhlému týmu, jež čítá osm skvělých profesionálů – restaurátorů, které v naší firmě zaměstnáváme. Práce na betlému byla velice časově náročná a celý tým na něm pracoval bez přestávek i o víkendech. Šlo tedy o práci náročnou i na koordinaci všech činností, nicméně jsme hrdí, že jsme to dokázali a mohli být součástí něčeho tak významného.

Co vás při restaurování Třebechovického betlému nejvíce zaujalo?

Nedá se jednoznačně říci co konkrétně, bylo toho více. Například naprosto výjimečné figury – snímání z kříže od Josefa Kapuciána, který byl fenomenálním řezbářem a jeho práce je srovnatelná s největšími řezbářskými díly v Čechách. Zaujala nás i neuvěřitelná propracovanost mechanického systému, jehož autorem byl Josef Friml. Celková filigránskost a propracování celku byly opravdu výjimečné.

Rádio Tesla Maestro

Setkali jste se při práci s překvapeními či záhadami, které jste nečekali?

Krom, již několikrát médii zmiňovaného, rozvrhu Anny Proboštové, který jsme odhalili pod jednou z konzolí, což byla v podstatě podložka, kterou tam udělal sám Josef Probošt, jsme se setkali, jak to u výjimečných památek bývá, se skrytým kouzlem, které paní ředitelka Dušková shrnula do slov: „V betlému je ukryto Proboštovo srdce“.

V jakém vztahu s betlémem zůstáváte?

Za prvé máme povinnost pětileté garance. Navíc se po těch deseti měsících práce cítíme s betlémem tak spojení, že je pro nás samozřejmostí jeho další osud sledovat a jsme připraveni cokoliv doladit, upravit či dopasovat. Je to jako spojení s rodinou. I naše rodinná firma se cítí spojena s takto výjimečnou památkou teď i do budoucna.

Od této chvíle patříme do významného společenství výjimečných restaurátorů, kteří mohli restaurovat ty nejvýznamnější kulturní památky.

Vyplývá to i z hodnocení Národního památkového ústavu, který náš systém, technologii i pojetí restaurování zařadil mezi vzorové projekty, což je pro nás obrovská pocta. Nešlo totiž jen o restaurování, ale i doplňující činnosti například pořízení technické dokumentace. K betlému nikdy žádná neexistovala až po našem restaurování vznikl 3D model s kompletním zdokumentováním figur a celého procesu. Plánuje se také vydání knihy o restaurování Třebechovického betlému, které by vše mělo přiblížit široké veřejnosti.

Na jakou novou práci se chystáte?

Momentálně se zabýváme sanačními pracemi na Pražském hradě, což je pro nás rovněž velmi

Tomáš Bárta

Třebechovický betlém

Detail novorenesančního stolu

významná zakázka. V tuto chvíli probíhá také velká rekonstrukce ateliérů v Hořicích. Celý prostor, ve kterém provádíme veškeré práce, modernizujeme a rozšiřujeme. Budujeme i nové výstavní prostory, prezentující naši práci a zvažujeme, do jaké míry se budeme zabývat rozšířením firmy.

Použítte se prý i do restaurování předválečných rádií, co je na tom pravdy?

Je to taková naše další specializace. Jsme jedinou firmou v České republice, která se zabývá kompletním restaurováním rádií, včetně elektroinstalace, skříní a uvedení do původního stavu. V podstatě se snažíme vytvořit identickou povrchovou úpravu rádií, dotáhnout vše do maximální původní podoby bez jakýchkoliv kompromisů.

Jste rodinná firma, co si máme pod tímto pojmem představit?

Můj otec Petr Bárta začínal v uměleckých řemeslech jako restaurátor. Založil firmu Ateliéry Bárta, kterou jsem já následně převzal. Pracujeme spolu dále, i když dnes je otec již v důchodu. Můj pradědeček byl kolářem, jak je vidět i zde je jakási provázanost k betlému, k mechanikám jako takovým. Historie řemesla v naší rodině je dlouhá stejně jako její tradice.

Moje sestra vystudovala v Litomyšli restaurování papíru a knižních vazeb, v současné době pracuje v archivu v Litoměřicích. Má dcera je ještě malá a uvidíme, jakou cestou se vydá. Syn Alex vyrůstá

Barokní skříň

v prostředí ateliérů od malička a když od řemesla neuteče, budu mu moci předat spoustu technologií a receptur, které jsme spolu s otcem během času získávali. Jsou to velice pracně nabyté zkušenosti a původní technologie. Nevím, jestli ke mně vzhlíží stejně jako já vzhlížel k otci, ale pevně doufám, že to tak je. Je mu čtrnáct let a v současnosti zvažuje studium na střední restaurátorské škole.

Rodinná firma může přinášet výhody, ale též nevýhody. Které to jsou?

Každý, kdo pracoval či pracuje v rodinné firmě, ony výhody a nevýhody zná. Při restaurování se můžete velice snadno dostat do slepé uličky, aniž víte, že v ní jste. Pokračujete, což bývá u restaurování velmi nebezpečná záležitost. Možnost, že své postupy můžete s někým neustále konzultovat, je zároveň úžasná, ale někdy také psychicky vysilující, protože často dochází ke střetům. Jen tak si ovšem můžete ověřit, že vaše cesta je ta správná. –red

PŘIPRAVENO VE SPOLUPRÁCI S ATELIÉRY BÁRTA